

This week's shiur is dedicated in loving memory of Yosef Hirsh ז"ל, by his family, on the occasion of his 14th Yahrzeit

ויקרא פרק כה

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שִׁבְתָּ לִיקְנֹק:

רש"י

(א) **בהר סיני** - מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני, כך שנויה בתורת כהנים. ונראה לי שכך פירושה לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, ובא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיה ודקדוקיה, וחזרו ונשנו בערבות מואב: (ב) **שבת לה'** - לשם ה', כשם שנאמר בשבת בראשית:

פנים יפות

(א) **וידבר ה' אל משה בהר סיני וגו'**. כבר פרש"י והרמב"ן ז"ל דלמדו שאר מצות ממצות שמיטה, אך מ"ש התורה זה גבי שמיטה ויובל ולא בשאר מצות, נראה לפי מה דאיתא סוף פ"ק דקידושין [מ ב] תני ר' יוסי אומר גדול לימוד שקודם לחלה ארבעים שנה, לתרומות ולמעשרות חמשים וארבע, לשמיטה ס"א, ליובלות מאה ושלוש וכו', וכיון שבא הכתוב ללמד כדברי ר"ע דפליג על ר' ישמעאל פרק בתרא דזבחים [קטו ב] דס"ל כללות נאמרו בסיני ופרטות באוהל מועד, והיינו מה שנאמר פרשת המועדים בסדר זה בלשון כלל, והקרבתם אשה לה', בפי פנחס מפורש קרבנות של כל חג וחג בפרטות וסבר ר' ישמעאל שלא נאמרו הפרטים אלא בזמן שהגיע לעשות המעשה, וק"ל כר"ע דאמר שכבר נאמר בסיני כל הפרטים אלא שנשנית באוהל מועד בשעה שהגיע זמן המעשה, לכך כתיב גבי שמיטות ויובלות, אף שהיה גלוי וידוע לפני הש"י שלא יגיע המעשה עד ס"א וק"ל שנה מ"מ אמר כל הפרטים מיד בסיני, ממילא נלמד ק"ו לכל המצות שהגיע זמנם קודם, שפרטיהם נאמרו בסיני, ונראה הטעם בזה דאף שלא הגיע זמן המעשה, מ"מ כל העוסק בפרשה כאלו קיימה כמ"ש בסוף מנחות [ק"א] בכל מקום מוקטר ומוגש לשמי אלו ת"ח וכו', והיינו דאזיל ר"ע לשיטתו בסוף פ"ק דקידושין [מ ב] נענה ר"ע ואמר לימוד גדול והן דברי ר' יוסי שם, ועל דרך הרמז י"ל מפני שענין קבלת התורה לאחר חמישים יום בהר סיני מבואר בזוהר [אמור צז ב] שהם עניני ימי הספירה שבע שבתות האמור בספירה שבשעה שנכנסו לשערי קדושה ביציאת מצרים, וקריעת ים סוף בשביעי עלו יום יום בחמישים שערי קדושה שהוא סוד השמיטה ויובל, כדכתיב [שמות יט, יג] במשך היובל המה יעלו בהר, והוא ענין מ"ש כללות ופרטות נאמרו בסיני, כמבואר בכוונות שפרט וכלל הם סוד השמיטה ויובל, והרמז בזה כי שמיטה מספרו שני"ד והוא פרטות ימי השנה שהם שני"ד ימים, ויובל מספרו מ"ח והוא כמספר השנים שבין יובל ליובל, לדעת ר"י [נדרים סא א] היא מ"ח שנה ולרבנן עם הכולל, לכך הזכירה התורה גבי מצות שמיטה ויובל הר סיני שהם סוד עליותם להר סיני:

שמות פרק כג פסוק י"א

והשביעית תשמיטתה ונטשתה וְאָכְלוּ אֲבִינִי עִמָּךְ וַיְתַרְם תֹּאכֵל חֵיַת הַשָּׂדֶה כִּן תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ לְזִיתְךָ:

רש"י

תשמיטתה - מעבודה: **ונטשתה** - מאכילה אחר זמן הביעור. דבר אחר תשמיטתה מעבודה גמורה, כגון חרישה וזריעה. ונטשתה מלזבל ומלקשקש: **ויתרם תאכל חית השדה** - להקיש מאכל אביון למאכל חיה מה חיה אוכלת בלא מעשר, אף אביונים אוכלים בלא מעשר, מכאן אמרו אין מעשר בשביעית: **כן תעשה לכרמך** - ותחלת המקרא בשדה הלבן, כמו שאמור למעלה הימנו תזרע את ארצך:

מלאכי פרק א פסוק י"א

כִּי מִפְּזִיחַ שְׁמֵשׁ יַעַד מְבֹאֵז גְּדוֹל שְׁמִי בְּגוֹיִם וּבְכָל מְקוֹם מְקַטֵּר מִגֵּשׁ לְשָׁמַי וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי גְדוֹל שְׁמִי בְּגוֹיִם אָמַר יְקֹנֶק צְבָאוֹת:

רש"י

גדול שמי בגוים - אמרו רבותינו דקרו לוי אלהא דאלהיא אפילו מי שיש לו עכו"ם יודע (שיש אלוה) שהוא על כולם ובכל מקום מתנדבים לשמי אף העכו"ם ורבותינו פירשו אלו תלמידי חכמים העוסקים בהלכות עבודה בכל מקום וכן כל תפלות ישראל שמתפללין בכ"מ הרי הן לי כמנחה טהורה וכן ת"י וכל עידן דאתון עבדין רעותי אני מקבל צלותכון ושמי רבא מתקדש על ידיכון וצלותכון כקרבן דכי קדמי וכן פירש המקרא ולמה אתם מחללין שמי והלא גדול הוא בגוים ואני אהבתי וחיבתי עליכם שבכל מקום שאתם מתפללין לפני ואף בגולה מוקטר ומוגש הוא לשמי: **ומנחה טהורה** - הוא לי כי על ידכם שמי נורא בגוים ואתם מחללין אותי ואת שמי:

ויקרא פרק כז פסוק לד

אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְקֹנֶק אֶת מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:

דברים פרק ט פסוק ט

רַק הַשְּׁמֵר לְךָ וְשָׁמֵר נִפְשֶׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
רָאוּ עֵינֶיךָ וַפֶּן יִסּוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבְנֶיךָ
וְלִבְנֵי בְנֶיךָ :

רמב"ן

והנה קודם שיזכיר הדברות שנאמרו שם, הזהיר במצות לא
תעשה שלא נשכח דבר מן המעמד ההוא ולא נסירהו מלבנו
לעולם, וצוה במצות עשה שנודיע בו לכל זרענו מדור לדור כל
מה שהיה שם בראיה ובשמיעה. והתועלת במצוה הזאת

גדולה מאד, שאם היו דברי התורה באים אלינו מפי משה בלבד, אף על פי שנבואתו נתאמתה באותות ובמופתים אם יקום
בקרבנו נביא או חולם חלום ויצונו בהפך מן התורה ונתן אלינו אות או מופת יכנס ספק בלב האנשים, אבל כשתגיע אלינו
התורה מפי הגבורה לאזנינו ועינינו הרואות אין שם אמצעי, נכחיש כל חולק וכל מספק, ונשקר אותו, לא יועילהו אות ולא
יצילהו מופת מן המיתה בידינו, כי אנחנו היודעים בשקרותו: זהו שאמר שם (שמות יט ט) וגם בך יאמינו לעולם, כי
כשנעתיק גם כן הדבר לבנינו ידעו שהיה הדבר אמת בלא ספק כאלו ראוהו כל הדורות, כי לא נעיד שקר לבנינו ולא ננחיל
אותם דבר הבל ואין בס מועיל. והם לא יסתפקו כלל בעדותנו שנעיד להם, אבל יאמינו בודאי שראינו כולנו בעינינו, וכל מה
שספרנו להם. והענין הזה יבוא עוד בפרשת כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום וגוי (להלן יג ב), וכבר הזכרתיו שם בפרשת
בחדש השלישי (שמות יט ט):